

st. 3-4

Stezice 1963

3 - 4 številka Stezic nam prinaša:

Urednikova beseda

Vane: Intrvju z doktorjem Bratkom Kreftom

Jaka: Pesnik in mi

Slovenska beseda je beseda praznika, petja
in vriskanja

Mirko: Kruh je bridka stvar

Ti si z mano

Primož: Izgubljene iluzije

C. Herera: Umirajoče drevo

Virtuoz

Ala: Sestanek po peti uri

Marta: Popravni izpit

Tera: Potovanje po Češki (nadaljevanje)

Matija: Marksistična misel slehernemu mlademu človeku

Nina: Imeli smo plesne vaje

Francelj: Šah na našem zavodu

STEZICE - glasilo novomeških gimnazijcev. Izdajata
literarni krožek in ZMS na gimnaziji.

Glavni in odgovorni urednik: Anton JAKŠE

Člani uredništva: KASTELIC Vane, Slavka PODRŽAJ
PRIMC Rudi

Tehnični urednik: Jože SPLIHAL

Ilustratorja: Lado GAJSKI in Darko DUH

Izhaja vsak mesec. Cena dvojne številke 50 din.

DRAGI BRAVCI

Pogosto ste me ustavljali na hodniku in me spraševali, kdaj bo izšla nova številka Stezic. Izgovarjal sem se, kakor sem vedel in znal in nazadnje vedno obljubil, da bo na "svitlo dana" gotovo že prihodnji teden. Pa se je, kakor vidite, ta prihodnji teden presneto dolgo zavlekel, saj so od izida druge številke pretekli že skoraj trije meseci. Zelo napak bi storili, če bi vso krivdo za tako veliko zamudo valili na uredniški odbor. Naj navedem nekaj vzrokov v obrambo in opravičilo! Dejstvo je namreč, da smo mi, v uredniškem odboru, že pred semestralnimi počitnicami napravili načrt za tiskanje dvojne številke in si v ta namen že zagotovili članke pri mladih literatih. Počitnice so bile na splošno odobravanje podaljšane za en teden in vsi smo uživali zimsko veselje. Veselo sem si mel roke, pa ne samo zaradi mraza, pač pa tudi zato, ker je en teden podaljšanih počitnic pomenil tudi teden prostega časa, in to bi bilo dovolj, da bi mladi nadebudneži zlili svoje doživetje in svojo fantazijo na papir. Poln optimizma in v pričakovanju veselih presenečenj, sem se koj prvi dan pouka napotil od razreda do razreda na bero za članki in od razreda do razreda je moj optimizem bolj konel. Ko sem se razočaran sesedel za uredniško mizo (kateder v 3 b), sem imel pred sabo gradivo za dvojno številko, ki bi ga bilo, če odštejemo prvo stran, kvečjemu za en list. Bela opojnost je tako prevzela mlade avtorje, da so pozabili na šolo in seveda tudi na Stezice.

Križev pot, ki sem ga opisal že v prejšnji številki, se je zopet pričel. Lovil sem članke, kakor sem vedel in znal in vedno znova sem naletel na nedolžno neprizadetost mladega literata, ki mi je naznanil, da je svoj umotvor pozabil doma, ali pa ga še napisal ni in da ga bo prinesel jutri. Drugi dan pa se je vse pričelo znova. Potrpljenje mi je pričelo pohajati in pričel sem preklinjati in se zaklinjati, da bom pričel izdajati svoje glasilo, pa se naj gredo vsi skupaj solit ali kamor že hočejo. No, nekaj src se je le otajalo in nabralo se je dovolj gradiva za to številko Stezic.

Pred nami pa se je pojavilo novo vprašanje. Ali naj Stezi-
ce še naprej izhajajo, ko pa z največjo težavo zberemo član-
ke za eno številko, pa čeprav je med dvema izdajama presledek
enega meseca ali pa še več. Vaše povpraševanje mi je dokaz,
da se zanimate zanje in bi jih še nadalje radi prebirali.
Torej moramo problem rešiti drugače. Povečati moramo dotok
člankov, tako da bomo izmed njih izbrali lahko res najkvali-
tetnejše. S tem se bo raven Stezic dvignila, saj moramo se-
daj objavljati skoraj vse, kar nam pride pod roke. In zopet
je tu nov problem: kako povečati dotok člankov! Čudno se mi
zdi, da je na šoli, kot je naša gimnazija, tako malo za pi-
sanje navdušenih dijakov. Pa če so, kaj se ne pokažejo!
Kakšne predsodke imajo? Nedavno sem govoril z dijakinjo, za
katero vem, da dobro piše, in jo poprosil za kak članek. Re-
kla je, da ima sicer nekaj napisanega, vendar pa ne sodi v
Stezice. Res ne vem, kaj naj bi dekletke pri petnajstih letih
pisalo takega, da bi ne bilo za Stezice. Članek bi morda lah-
ko vseeno oddala, pa bi uredniški odbor presodil, če je za
objavo ali ne. Če pa se boji izdati svoje ime, lahko uporabi
tudi psevdonim. Torej ni potrebno drugega, kot malce poguma.
Poguma pa je potrebno tudi vam, dragi bralci, kajti zelo
nas moti, da vsaka številka Stezic izgine kot v globok pre-
pad, iz katerega ni nobenega odmeva. Zelo nam bi koristila
kaka kritična pripomba (napak gotovo ni malo), ali prijatelj-
ski nasvet, saj si bomo drugače pričeli še domišljati, da je
naše glasilo popolno. Kritika bi gotovo koristila tudi mla-
dim literatom, saj bi bolj pazili, kaj dajo iz rok, ko bi
videli, da se o kvaliteti njihovih del diskutira, da se graja-
jo napake, in bilo bi jim v podbuč, ko bi videli, da so nji-
hova dela navdušila bralce in žanjejo pohvalo. Zato le pero
v roke in napišite svoje mnenje! Se nekaj bi prosil dopisni-
ke in vse, ki bi radi oddali svoj članek v Stezice. Pišite
na pisarniške liste in kolikor morete čitljivo in brez na-
pak! Nemarno napisani članki povzročajo veliko preglavic
nam kakor tudi strojepiski.

Pomladni vetrič je že zavel preko poljan, zemlja je pokazala
svoje široke grudi izpod odeje snega, sonce že topljeje obse-
va hrib in dol in znova kliče k življenju, ptički veselo
prepevajo svoje ljubezenske akorde in prvi zvončki so že
prikukali na dan. Skratka, za mlade poete in sentimentalne
duše inspiracij na pretek in upam, da se bo to že poznalo
v Mladem literatu prihodnje številke.

Urednik

OBISK PRI DR. BRATKU KREFTU

Pred kratkim sem obiskal dr. Bratka Krefta. Zaradi maturitetne naloge sem si želel izpopolniti sliko tega velikega človeka, pisatelja in dramatika.

Obiskal sem ga na njegovem domu v Ljubljani, kjer me je lepo sprejel in mi z zadovoljstvom odgovarjal na vprašanja, ki sem mu jih zastavljal.

Dr. Kreft je zelo temperamenten mož, kar se da sklepati že iz njegovih del. Kdo pozna Kranjskih komedijantov, Velike puntarije, Kreatur in se vrste drugih. V zvezi z njegovimi deli sem mu med drugimi zastavil tudi to vprašanje: "Ali ste zgodbe, ki ste jih popisali v zbirki "Povesti iz nekdanjih dni", doživeli sami, ali ste jih izoblikovali s svojimi umetniškimi sposobnostmi in domišljijo?"

"Kar sem v svojih delih popisal, je vse vzeto nekje iz življenja. Seveda sem vse skupaj, kar sem doživel, po svojih močeh umetniško izoblikoval, kajti moj cilj, in cilj vsakega literarnega ustvarjalca je, da ustvari umetnino, ki bo trajne vrednosti in da skuša s svojim delom opozoriti na nepravilnosti, ki se pojavljajo v družbi." V šali je še pristavil: "Da, da, življenje ni tako gladko kot Miklošičeva cesta."

"In vaši vzorniki?"

"Največ sem se zgledoval po Schillerju, Ibsmu, Strinbergu in Shakespearu."

"In vaši prihodnji načeti?" sem ga zopet vprašal.

"Seveda imam načrte, toda, ali poznate star ljudski pregovor o kuri? Ne? Torej poslušajte! Nobena kura ne kokodajsa dokler ne znese jajca".

Po prijetnem razgovoru sem se dr. Kreftu lepo zahvalil za odgovore in nasvete, ki mi jih je dal glede naloge. Toplo mi je stisnil roko in dejal, da je prav vesel, kadar se lahko tako sproščeno pogovarja z mladim človekom.

PESNIK IN MI

Prešeren je v slovenski književnosti nedvomno tako markantne osebnost, da ga pozna sleherni Slovenec. Pa se vprašamo: "Ali Prešerna v resnici poznamo?" O, seveda ga poznamo. Odgovorimo in pričnemo, kot smo se na pamet naučili v osnovni šoli, ali nam je ostalo v spominu od raznih govorov:

"Prešeren je največji slovenski pesnik. Rodil se je leta 1800 v Vrbi na Gorškem, kot sin itda. ... žite," si mislimo, "poznamo njegov življenjepis, torej ga poznamo."

Toda motimo se. Zelo slabo pozna Prešerna tisti, ki se je njegovo biografijo naučil na pamet, pa ne bere njegovih pesmi, kajti pesmi so tiste, v katerih spoznamo Prešerna kot človeka in genija, njegove pesmi so tiste, v katerih nam pesnik sam pripoveduje o sebi in to v visokem, prefinjenem pesniškem jeziku. Zato ni dovolj, da si zapomnimo vse superlative, ki se izgovore v govor ponavljajo na vseh Prešernovih postavkah, pač pa moramo vzeti v roke njegove Poezije, poglobiti se moramo vanje in sami priti do zaključka, da je bil Prešeren naj .... naj .... naj .... ko pa se bomo enkrat vživeli v njegovo poezijo, bom radi segli po njej in morda bomo občutili tisto, kar je občutil v tistih najtežjih dneh borec - partizan, ki si je sredi boja za življenje in smrt citiral njegove pesmi in se tako ohrabren prebijal skozi obroče, saj je vedel, da manj strašna noč je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim soncem sužni dnovi!" Ob branju njegovih pesmi bomo odkrivali vedno nove lepote, vedno znova nas bo presenečala globoka-doživetost njegovih stihov. In ko bomo tako brali Prešerna, se nam bo vsililo vprašanje "kje je vzrok, da so nam pesmi, pisane pred tolikimi leti še vedno tako blizu? Da so še vedno tako aktualne, še vedno moderne, še vedno tako žive?" Morda bomo našli tudi odgovor. Iz njegovih verzov bo zrasel pred nami človek, čisto navađen, preprost človek, ponižan, razžaljen in nesrečen, pa hkrati močan in neuklonljiv, človek z razgaljeno dušo, človek, ki se iz stoletja v stoletje ne spreminja in nam je zato vsem razumljiv. Njegova izpoved je neposredna; izpoved človeka človeku. In kadar bomo nesrečni, se bomo vedno radi vračali k temu človeku ter skupaj z njim preboleli in premagali udarce usode. V njem bomo našli novega poleta in novih moči za nadaljno življenjsko pot. Prešeren nam bo na tej poti postal svet spremeniljevalec. On bo kot neiztrohnjeno srce, ki bo vedno utripalo z nami v ritmu življenja in nam bo neizčrpen vir lepote, plemenitosti in ljubezni do domovine.

SLOVENSKA BESEDA JE BESEDA PRAZNIKA, PETJA IN VRISKANJA

Kdo ne pozna tega stavka, ki ga je zapisal največji umetnik slovenke besede Ivan Cankar?! V svoji bogati literarni zapuščini nam je sam dokazal upravičenost tega stavka in pokazal, kaj vse lahko postane slovenska beseda, če jo oblikuje ljubezen in vera vanjo; lahko je petje in vriskanje, lahko pa postane tudi meč, s katerim se boriš proti revščini, zatiranju in ponižanju.

Cankar izhaja iz revne družine, revnega kraja in revnega naroda. Že zgodaj je spoznal vse krivice, ki jih je tedanja družba prizadeljala malemu slovenskemu človeku. Spoznal je njegovo usodo in obenem usodo malega naroda, ki mora živeti v revščini in pomanjkanju, ki mora hlapčevati zato, da lahko veliki živijo v razkošju. "Komaj si stopil na svet, si bil, ti narod sužnjev, suženj med narodi. Otrok si bil, pa

že suženji! Psovka ti je nauk delila, palica ti ga je vtepala... Včasih si zajokal, včasih si omahnil, ves truden, včasih pa si tudi planil. Ali komaj si planil, so te podrli na tla, zvezali so te tesneje in celo usta so ti zaklenili. V curkih je tekla kri iz tvojih žil, napajala je zemljo na več klafter globoko; zato je ta zemlja rodila..."

Spoznal pa je tudi tiste svoje rožake, ki so slovenstvo brez vsakega sramu zatajili ali pa so ideje rodoljublja istovetili s puhlimi strankarskimi frazami. Cankar je videl vse to in bolelo ga je. Vsa ta spoznanja so kanila v čašo njegove mladosti grenko kapljo in zagrenjenost ga je spremljala skozi vse življenje. Zavedel se je, kje je njegovo mesto. Sklenil je, da bo pisal. Toda ne o svetlih plesnih dvoranah, o slavnostih sprejemih ali o spletkah višje družbe. Pisal bo o preprostem delovnem človeku, ki gara iz dneva v dan in si v znoju služi svoj kruh, pisal bo o njegovi tragiki, o lakoti, revščini in trpljenju, o svojem narodu: "Močan si, o slovenski narod! Tisoč in petsto let krvaviš, izkravavel nisi. Narod mehkužnik bi dušo izdihnil, še sveče bi mu ne žgali, še bilj bi mu ne peli - ti pa, tisočkrat ranjen, v trpljenju utrjen, ti komaj zmaješ z rameni pod težko sovražno pestjo in praviš: Nikarte, ta burka je stara že tisoč let!" Seveda tako pisanje mnogim ni bilo všeč, saj je Cankar s svojo živo in prepričevalno besedo postavil prednje probleme, pred katerimi so čisto zapirali oči, za katere so vedeli, pa jih niso hoteli videti. Cankar je stopil v boj z vsem svojim poletom, z idejno močjo svoje besede. Bil pa je telesno prešlab za ta boj in je sredi njega, 11. dec. 1918 omahnil v smrt.

Ob lanski obletnici Cankarjeve smrti so imeli Novomeščani priložnost udeležiti se "Večera Cankarjeve besede", ki je bil v okviru kulturnega tedna v dvorani Zavoda za izobraževanje odraslih. Večer so organizirali dijaki novomeške gimnazije - člani literarnega krožka pod vodstvo tov. prof. Horvatove. Dvorana je bila popolna; v njej je bilo slovesno in hkrati prisrčno vzdušje. Izvajalci so pokazali visok čut za umetniško besedo in so prekosili sami sebe in vsa pričakovanja. Cankarjev tekst je oblikovno in notranje težak in zahteva od recitatorja kar največjo mero truda in požrtvovalnosti. In prav tu so se dijaki izkazali. Kar ne vemo, koga bi bolj pohvalili: ali Mehletovo ali Kusiča, ali Župančičevo ali Erpiča, Goleževo ali Možino. Najbolj bo prav, če pohvalimo kar vse enako, saj so vsi dali vse od sebe, vsi so ustvarili vzdušje, ki bo Novomeščanom še dolgo ostalo v prijetnem spominu. Odlomki iz Cankarjevih del so bili zelo dobro izbrani, niso utrujajoče vplivali na poslušalce, za kar se imamo zahvaliti zlasti občuteni recitaciji ter izvrstni glasbeni spremljavi tov. prof. Finka. Vezni tekst je napisal in bral dijak Tit Doberšek in je takole zaključil večer:

"Cankar je bil premlad za svoj čas. Pa saj so vsi veliki možje hodili pred svojo dobo. In zdi se nam, kakor da se je rodil iz naših dni, iz dni narodovega boja za svobodo in boljše življenje, iz dni, ki jih je nekoč tako preroško napovedal: Ali ura pride nekoč, ko bo odprl srce topel spomladanski veter, ko si bodo obrazi erjali v veselju, ne v bridkosti, ko se bodo ljudje pozdravljali s četjo cvetočimi in z glorio ljubezni:

Kako je tebi, brat moj, ki si mi bil brat v boleznih? - Morda jih bo še nekaj, vsaj nekaj, ki bodo doživeli tisto blagoslovljeno uro. O, da bi bila med njimi ti in jaz.

Pa je ni doživel. Umrl je, ne da bi videl zarjo tistega dne".

Z velikim obiskom so na tem Večeru Novomeščani dokazali, da se zanimajo za take oblike kulturnega izživljanja in da si podobnih prireditev še žele. Spodbudni in priznanja polni aplavzi so to misel potrdili.

ARUH FERDINAND STVARNIK

Danes je čudovit zimski dan. Vračam se iz šole. Čeprav mraz od trenutka do trenutka bolj pritiska, me ne zebe. Ne vem, zakaj ne. Morda zato, ker imam priliko videti čudovito večerno zarjo, morda zato, ker se sneg okoli mene koplje v tisočeri barvah, ki jih ustvarjajo poslednji žarki zahajajočega sonca, morda zato... Kaj bi še našteval! Razpoložen sem spet enkrat, kar je zame prava redkost. In to je dejstvo, neizpodbitno dejstvo!

Ko se pričnem vzpenjati navkreber proti rojstni vasi, ta vedrost izginja. Spomin se mi vrača nazaj - v težka, pa vendar lepa leta mojega otroštva. In mahoma pomislim na človeško življenje, na težave in vesele dni, ki ga spremljajo. In sredi tega življenja sem jaz (in ogromno drugih) kakor val, zdaj miren, zdaj razburkan, a vedno val, ki hiti naprej. Tiste dni, ki so ostali že za nami, nam obuja spomin, jasen in neminljiv. In mene spominja danes zimskega dneva pred desetimi leti. Tedaj sem hodil v drugi razred osemletki. Življenje je bilo tedaj bistveno drugačno, kot je danes. Kruha še ni bilo dovolj za vse, pa tudi, če bi ga bilo, oče ne bi mogle nasititi devetero lačnih ust, ki so venomer izrajala željo po kruhu ni jim pa bilo mar, od kod ga dobiti. Tako včasih nisem videl kruha po cele tedne. Ko sem ga potem zagledal, ko se je hladil na mizi, bi najraje pristopil k tej sveti stvari in varoval. Kako prijeten je bil že sam vonj po lepem rumenem krompirnem kruhu. In ko je potem prišla mati in razrezala polovico hleba na devet enakih delov, se mi je srce trajalo od veselja. Kruh, presladki kruh! - smo ponavljali v sebi in v opoju največje sreče sprejemali vsak svoj del. To so bili čudoviti trenutki! Potem smo sedli na peč in jedli. Vsak si je nastavil pod bradico drobno peščico in stregel vanjo drobtinice. Na je komu po nesreči padel še tako majhen delček na tla, se

sklonil, ga pobral in z veseljem použil. Kruh nam je predstavljal nekaj svetega, spoštovanja vrednega. In tako mišljenje se je ohranilo v nas vse do danes.

Jaz nisem najstarejši v naši družini, pa tudi najmlajši ne. A kot mi povedo danes, sem bil do desetega leta zelo šibak. Kljub temu sem bil zelo vztrajen. V šoto sem hodil redno tudi tedaj sem šel, ko je zapadlo veliko novega snega. Tako je bilo tudi takrat zapadlo že več kot pol metra novega snega, a jaz se nisem zmenil za to. Nikogar nisem poslušal. Nisem si delal skrbi, čeprav sem imel do Dol. Nemške vasi debelo uro hoda. Vabila me je šola in...in kruh, ki me je čakal v sosednji vasi, skozi katero vodi pot. Od tam je nosil Marko iz velike bele hiše, kjer je stanovala debela, postavna gospoa, vsak dan južino njenemu brkatemu možu v kamnalom. In kot plačilo za to, je dobival fantek dvetih let vsak dan zagozdo kruha. Danes je Marko spet zavil proti veliki beli hiši. Kanglica ga je že čakala na štedilniku, a kmalu je opazil, da čobre tetke lanes ni doma. Saj ga je ta vsak dan že od daleč smeje pozdravljala. Marko je vstopil in polglasno pozdravil. Odzdrava ni bilo. Že je hotel seči po kanglici in oditi v snežni metež, ko so se odprla vrata stranske sobe in mali šolarček je opazil debelušnega, zagorelega fanta. S kanglico v roki ga je gledal, kot da bi imel pred sabo deveto čudo sveta. Ni se ganil. Zdelo se mu je, da brez plačila vendar ne more vstopiti v hišo. Fant pa je stal čedno oblečeni fant in ga motril od glave do pete. Trenutek sta zrla drug v drugega, potem pa je fant pristopil k njemu in ga potrepil po rami rekoč: "Eh! Pravi junak si! Takih pa malo." In ko je videl Markove preseče oči, še pristavil: "Seveda! Kruha ti moram dati. Glej, čisto pozabil sem!" Potem se je urno zasukal in odhitel v sobo, iz katere je malo prej prišel. V roki je držal kos lepega belega kruha. Pristopil je k fantu in mu dejal: "Samo še "bogca" naredi pa dobiš kruh!" Marku ni bilo treba dvakrat reči. Roki sta prišli sama druga k drugi in se tesno objeli. V tem trenutku je oni, ki je igral vlogo gospoda, lahko opazil dečkovi drobni koščeni ročici, na katerih mesa skorajda ni bilo. In ko je Marko zatem sprejemal kruh, sta se mu v očeh prikazali dve debeli solzi in spolzeli po upadlih licih. To nista bili solzi žalosti, to sta bili solzi sreče in radosti. Skrbno je spravil mali deček kruh in nato polglasno izustil zahvalo: "Boglonaj!" ki se je nemo odbila od sten. Potem je trdneje prijel kanglico, poravnal naramnico nahrbtnika in izginil v visokem snegu. Odšel je po ozki gazi in kmalu je le drobna glavica, ki je molela iz snega, pričala, da stopa po poti drobno človeško bitje.

Tisti dan je že davno minil. Časi so se spremenili in življenje je postalo lepše in lažje. Ostal pa je spomin na take in podobne trenutke, ki mi bodo kričeča priča, da je kruh res sveta stvar. Tudi oni, ki se do tega spoznanja v življenju še niso dokopali, bodo to slej ali prej spoznali.

TI SI Z MANO

Tišina,
turobna tišina,
kot v strmih gorah,
kjer gost je le burja nenehna.
Pri knjigi sedim
v tem miru,
popolnoma sam.
Le ura ob meni tiktaka
počasi, a vztrajno,
ko meri trenutke te neme tišine.
Ob knjigi osameljen sedim
in berem,
si srečo življenjsko krojim.
Odšli so že vsi,
že vsi zapustili so me.
Zdaj sam,
popolnoma sam kljubujem samoti,
kot hrast na planjavi besnenju viharjev.
In vendar! Saj nisem sam!
Saj ti si pri meni,
preljubo dekle,
kljubuješ samoti ob meni,
spodbujaš duha mi,
me dvigaš,
v življenje budiš.
Zato sem srečen,
vesel,
nepopisno vesel.
Poljubil na lice, na čelo, na usta
bi z radostjo te.
In kito bi pletel iz lepih ti las,
ko z mano resnično bi bila.
In v sreče opoju bi sanjal,
in pri tebi bi bil,
iz dneva v dan bi te vodil,
vodnik bi v viharjih življenja ti bil.
Da bila bi vesela,
napravil bi vse,
saj ti edina ob meni (nocoj)
samoti kljubuješ z menoj.

IZGUBLJENE ILUZIJE

"Rač te imam!" ji je hotel reči. Potem pa niti v sanjah
si ne bi mislil tega, kar se je zgodilo tisti večer.

Poznal jo je že preje, saj sta obiskovala isti gozd. Prizna-
ti si je moral, da je simpatična (bila je lepa) vendar ne
ena tistih, ki se prilepi na vsakega fanta. Bila je celo

nekoliko starejša od njega. Potem sta bila skupaj v brigadi. Nekega večera jo je poljubil. Mislil je, da se bo jezila, pa se ni. Kadar se je vprašal, če morda kaj čuti do nje, si je moral priznati, da prav nič. Morda je hotel postati tak kot njegovi prijatelji. Zakaj pa ne? Saj vsi delajo tako. Nekaj časa se igrajo, potem pa ... Nekdo mu je v šali dejal, da je ljubezen večna, dokler traja. Dopovedoval si je, da ne sme biti tak, kakršni so oni. V notranjosti pa mu je nekaj šepetalb: "Le zakaj bi bil ravno ti nekaj posebnega, vedno nekaj posebnega. Bodi jim vsaj v tem enak, če jim v drugih stvareh ne moreš biti. Šleva si!" Poslušal je ta glas in ni se mu mogel upirati.

Nikoli se nista pogovarjala o sebi. Zdelo se je, da oba občutita isto in zato ni bilo treba besed. - Zadnji dan brigade ji je povedal. Težko so mu šle besede iz ust. Takoj, ko jih je izgovoril, mu jih je bilo žal. Hotel je, da ostaneta samo prijatelja. Čutil je, da jo je ranil. Morda je prav tedaj v njenih očeh zagledal nekaj, kar ni doslej videl še pri nobeni. Zazdelo se mu je, da še nikoli preje ni videl lepšega bitja, kot je ona. Ne bi ji smel narediti tega. Njej ne, katerikoli drugi preje, njej ne! Zaklel se je, da popravi svojo napako.

Razšli so se. Nista se niti pozdravila, kot da se sploh ne bi poznala. Hotel je zavpiti za njo, da ni res, kar ji je rekel, da ni res. Vendar ni imel poguma. Pred njo se je čutil osramočenega.

Prepričan je bil, da gre v soboto v kino. Kupil je dve vstopnici: zase in zanjo. Prišla je s svojimi prijateljicami. Čutil je, da se ves trese, ko jo je prosil, če hoče z njim. - Tisti večer je bilo vse pozabljeno.

Hodila sta skupaj že nekaj mesecev. Vsak dan sta se videla v šoli. Včasih sta šla tudi v kino. Vedno jo je spremil do doma, in še dolgo sta potem ostajala pod košatimi kostanji pred njenim domom. Čutil je, da je to njegova prva resna ljubezen. Tako je bilo vse do decembra. Imel je precej dela (vsaj domišljjal si je tako) z organizacijo novoletne jelke. Šola je bila zadnja stvar na katero je mislil tiste dni. Zamenjal jo je. Predvsem pa je zanemaril njo. Skoraj jo ni več videl. Pozdrav, nekaj besed. To je bilo vse. In tako se je zgodilo, da je ona praznovala Novo leto s prijatelji, on pa je šel spat.

Po novem letu je bilo ravno tako. V šoli ga je malo stiskalo in spet ni našel časa zanjo. Šele v počitnicah sta bila zopet večkrat skupaj. Vendar se mu je zazdelo, da je drugačna, kot je bila preje, da se je spremenila.

Po končani kino predstavi jo je spremil. Ta dan je bila spet tista očarljiva deklica, ki mu je ugajala in ki jo je imel rad. Ni se mogel več premagati. Prijel jo je za roko, se zagledal v njene oči in hotel reči, da jo ima rad, da mu pomeni vse na svetu. - Pa mu je iztrgala roki in ob besedah, ki jih je izgovoril, se je v njem vse ustavilo: "Veš povedati bi ti morala že preje, da nisem našla ..." - On je slišal govo-

riti kot iz daljave. "Za Novo leto sem se seznanila z nekim fantom. Rada ga imam..."

To je bil odgovor na vsa vprašanja, ki so se mu vsiljevala zadnje tedne. V njem se je nekaj stisnilo in zaječalo. Zazdelo se mu je, da je padel od nekod z visokega, da leži na tleh in da se ne bo mogle nikoli več pobrati. Podrli so se vsi načrti, ki jih je posil v sebi. Z negotovimi koraki je odšel s tistega dragega mesta. Življenje se mu je zazdelo prazno in brez ciljno. Samemu sebi je bil odveč. Hotel je biti čim dlje od vseh. Hotel je, kot da beži preč samim s seboj in želez si je tiči sam, čisto sam...

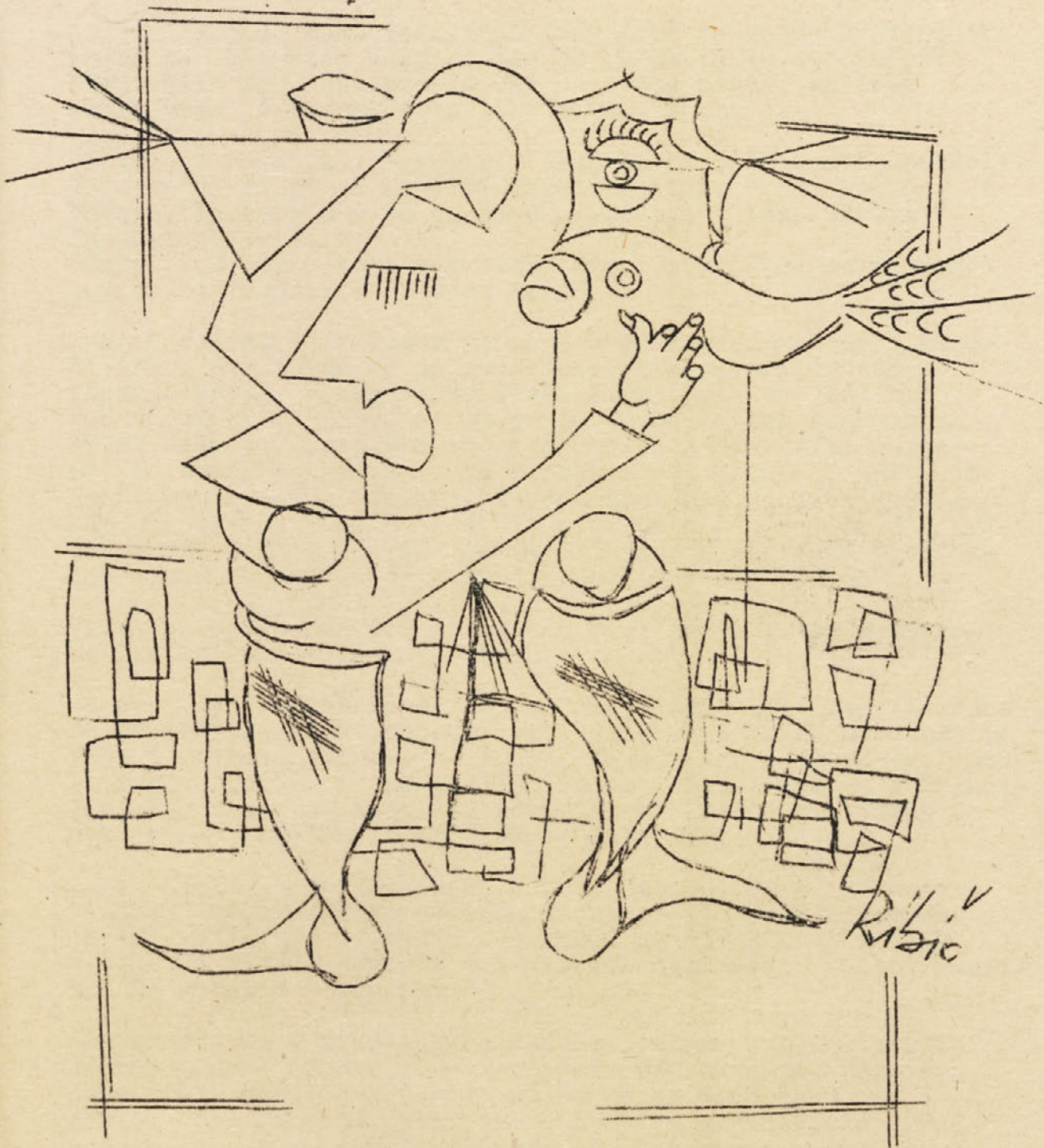
In čimbolj se je oddaljeval, tembolj se je zavedal, da jo ne bo mogel pozabiti.

UMIRAJOČE DREVO

Drevo stoji
kot ogromna plamenica,
kot madež krvi,
v jeseni
Z njega kapljejo kaplje krvi...
Umira...
Z vsako kapljo
bližje smrti v obličje zre,
zadnja kane,
gole veje stegne in - umre!

VIRTUOZ

Dekle, ~~ti~~ virtuoz pekleni,
z železnim srcem in rokami
na strune mojega srca igraš
pešastno melodijo.
Obup prepletaš mi z opojno srečo...
Na strune mojega srca igraš
kot zaželiš si,
kakor hočeš,
kot te je volja;
dekle, ti virtuoz pekleni,
z železnim srcem in rokami.

SESTANEK PO PETI URI

"Dajmo, dajmo! Bomo začeli ali ne? Zini že kaj!" Predsednik razredne skupnosti udari s pestjo po klopi in se zadere: "Miiiiir! Mir, sem rekel! Vsi na svoja mesta, pa brez godrnjanja. Janez bo govoril o alkoholizmu."

"Govoril? Bere naj! Pa hitro, drugače mi bodo kosilo pojedli. Iz zadnjih klopi se zasliši ironičen smeh: "Ha, ha, saj je vseeno, če bere ali pa če govori. Tako ali tako jeclja!" In spet predsednik: "Veste kaj, skrajno netovariški ste! Drugič bom na sestanek povabil razrednika. Bo vsaj mir!"

Razred se umiri in Janez začne s svojim predavanjem o alkoholizmu. Strahotno se dolgočasimo. Jože mi pripoveduje o plesnih vajah. Potem se priplazi k meni Tilka: "Ti, a že veš ta vic?" mi pravi in mi pripoveduje o dveh Arabcih in lepem vremenu. Pripovedovanje spremlja z efektnimi gestami. Ne morem se zadržati in planem v cvileč smeh. Marko se jezno obrne iznad "Dela": "Seveda spet nov vic! Ta smrklja kar razpada od slabih vicov in niti ne zardi ne, ko jih pripoveduje. Sem za to, da ima na prihodnjem sestanku predavanje z naslovom "Vic 63". Zdaj pa nehaj s čvekanjem!"

Tilka se užaljena spet splazi na svoj prostor ter mimogrede krepko sur rebrca.

Janezov kup beležk kopni kar se da počasi. Mili bog, ta fant je pa res pravi odličnjaški tip! Gledam po razredu. Janja in Vida prebirata "Praktično ženo", zadnja klop igra pober, ostali sanjarijo ali pa ne mislijo na nič. Spogledam se s Francijem. Kar tako, za šalo, mu pomežiknem. Pošlje mi listek in neko pismo: PREBERI TOLE PISMO - NOVA SIMPATIJA...

Frenk

Berem pismo, namenjeno neki Senji. Nato odtrgam iz matematičnega zvezka košček papirja in napišem s svinčnikom za obrvi: FRENK, TI SI PAČKA! S TEBOJ NE GOVORIM VEČ! FILM V KRKI JE ZANIČ, KUPI ZA JLA! Listek dam Ančki, ta pa Franciju, ki zavpije: "O.k.baby!"

Janez preneha s svojim predavanjem, pobere svoje liste in še kar gladko izjavi: "Če me nočete pposlušati, pppotem pppa nič!" Užaljen je, toda mi se ne zmenimo zanj, le zadnja klop zavpije trikratni "hura" za alkoholizem. Predsednik se upira, grozi, a naš revolucionarni kriki ga preglase. Obupan odvihar na WC, kjer si prižge povaljeno "Moravo".

Franci mi pomaga obleči plašč: "Boš šla v nedeljo na ples?"

"Sama ne"

"Greva skupaj?"

"Pa tisto pismo?"

"Saj veš, navadna finta!"

Ne vem, kaj on razume, toda se ne da. Nam je da mi bo v nedeljo plačal vstopnino za ples....

POPRAVNI IZPIT

Da, huda stvar je, če imaš popravni izpit. Kako hudo je šele, če imaš kar dva, in še huje je to, če ga imaš iz fizike in (olajševalna okolnost) iz slovenščine.

Dva popravna izpita, to je bil moj problem št. 1 že takoj ob koncu šolskega leta. Mesec pred zaključkom pouka sva se z Mico še pogovarjali: "Štirinajst dni v Rovinju -- ne bi bilo slabo! Deset tisoč za vsako bo kar dovolj. Da bova bolje shajali, bova vzeli s sabo nekaj suhe hrane. Kar lepo bo, ali ne? Nikjer nobenega profesorja niti mame, da bi na vsakem koraku vreščala na naju. Povsod sama zelata svoboda. Jasnno, da bova hodili v kino ob osmih!"

Presneto, kako se vse obrne! Star pregovor pravi: "Človek obrača, bog pa obrne." Kdo je obrnil meni, ne vem, morala sama, vem pa, da sem med počitnicami vsako noč sanjala o naših nadrejenih (profesorjih), ko so se mi prikazovali v najbolj groznih oblikah, mama pa mi je zagrenila vsako prosto uro z neprestanimi pridigami. Prav tako so šli po vodi vsi filmi. In celo sanjala sem, da bom hodila na večerne predstave. Presenetljivo!

Težko se je bilo učiti, ko je zunaj sonce tako vabilo s svojimi žarki in se mi prikupno smehljalalo, ne vedoč, da v sobi zaprta trpim prekleenske muke. Pa še en nič kaj prijeten problem je bil pred mano, večno sem morala prikrivati, da se poleg fizike učim tudi slovenščano. Doma sem namreč prav junakško povedala, da imam "v dobrem" samo fiziko. Zato sem se slovenščino učila seveda skrivaj in mi je šla tudi bolj od rok. Ne vem, in nikoli ne bom razumela, zakaj je vsaka stvar, ki jo delaš prikrito, vedno boljša in privlačnejša. Kako lepo je reči: "Mama, prosim, daj mi nekaj denarja, veš danes imam sestanek razredne skupnosti, pa bom morala dalj časa ostati v mestu." Potem pa greš lepo v mlečno restavracijo na smetano, nato pa v kino. Če pa bi mama rekla: "No, danes pa lahko greš v kino, ker si bila pridna (ker pa sem malokdaj pridna in ker je mama vzgojena v srednjeveškem duhu, tega nikoli ne reče), o, tedaj se mi prav nič ne bi ljubilo iti, ker bi bilo dovoljeno. Raje bi se iztegnila po divanu s kopico blazin pod glavo in vzela v roke kako knjigo ali filmsko revijo.

Počitnice bi niti ne bile tako slabe, da ni nenehno stala pred očmi fizikalna knjiga ali pa mojstri pisane besede vseh časov in narodnosti. Le kako naj vse to nosim v svoji mali glavi. Nekega večera sem vse čudovito pomešala: "Shakespeare je v svojih delih bičal delo na mehanskih orodjih. Napisal je mnogo dram. Najvažnejše so: Trije Newtonovi zakoni... Potem sem se zaslišala in nisem verjela lastnim ušesom. Kaj če bi me slišala prof. Hočevar ali prof. Šover?! Brž sem se uščipnila potem pa hitro zlezla v posteljo in se zavila v rjuho, da mam ne bi bilo treba uporabljati prisilnega jopiča. Pa ni bilo nič hudega in tudi na Studencu se

nisem znašla, kot sem mislila: bila sem samo tako zaspana, da nisem mogla več kontrolirati misli.

Za vsakim dežjem posije sonce, pravijo, in tako tudi jaz po vsej tisti mori sedim spet med starimi sošolci. Grde počitnice in še grše misli so za mano in upam, da ob koncu tega šolskega leta ne bom imela več misli na samomor.

MOJE POTOVANJE PO ČEHOSLOVAŠKI

Zelo sem se razveselila, ko je oči dejal, da bomo naslednje dne šli v Brno. Končno bom le spoznala mesto, kjer je oči študiral in preživel večji del svoje mladosti. V vlaku smo se seznanili z nekim profesorjem. Prosila sem ga, naj mi pove kaj o čeških gimnazijah. Sistem šolstva se mi zdi zelo zamotan. Osnovna šola je pri njih devet razredna -- devetletka, poleg tega so še trije razredi gimnazije, ki ima pri njih naslov mastletka. Po končani devetletki se lahko upišeš na srednje šole. Vsepovsod so sprejemni izpiti. Drugače je po končani gimnaziji. Ko opraviš maturo, ti profesorski zbor določi kaj boš študiral. Prav tako so sprejemni izpiti, na medicini, naprimer iz kemije, fizike, biologije, ruščine in sociologije.

Dijaki imajo velike olajšave, kar se tiče učbenikov. Vse knjige, zvezke in svinčnike dobe v šoli brezplačno, knjige pa ob koncu leta vrnejo.

Ob prijetnem kramljanju smo prispeli v Brno. Mogočna postaja s številnimi peroni; vlaki neprestano vozijo v vse smeri. Mesto samo je zelo staro in pravi, da je celo lepše od Prage. Predmestje je naravnost nasaženo s številnimi tovarnami in ceste so čisto črne od saj in dima. V samem mestu ni nobenih znamenitosti, pač pa je zelo znan grad Spielberg. Ta grad, mogočen in močan je danes restavriran in številni tujci se sprehajajo po njegovih ječah in sobanah, ki so spremenjene v muzej in narodno galerijo. V narodni galeriji razstavljajo svoje umetnine češki umetniki. Bila sem presenečena, ker nikjer nisem videla nobene abstraktne slike. Seznanila sem se tudi s priznanim slikarjem Františkom Bitbu, in bilo mi je kar nerodno, ko je spraševal po naših slikarjih. Poznal jih je celo več kot jaz. Torej dober nasvet; če greš v inozemstvu moraš biti podkovan v vseh vejah umetnosti.

Ko smo si ogledali Spielberg, nam je vodič pokazal pot do parka Pisarky, kjer je vsako leto svetovna gospodarska razstava. Prav takrat je bilo na razstavišču vse živo, ker so bile priprave za bližnjo rastavo v končni fazi.

In še izletna točka: lovska kočica Myslivna, nekaj kilometrov izven mesta, od koder je čudovit razgled na mesto in okolico. V Brno sem šla tudi v opero, predvajali so Prodano nevesto. Kako vse drugače zveni, če jo izvajajo domači pevci v originalnih narodnih nošah. Sedaj pa na pot in v Prago, kjer je bila pravtako svetovna razstava znamk.

MARKSISTIČNO MISEL SLEHERNEMU MLADEMU ČLOVEKU

V Ljubljani je bilo od 20. do 23. januarja tridnevno posvetovanje o marksističnih krožkih, ki se ga je udeležilo 75 članov teh krožkov širom po Sloveniji, med njimi tudi trije z naše gimnazije. Na posvetovanju smo veliko razpravljali o vsebini in metodah dela v krožkih ter poslušali predavanja, ki sta ju imela tovariša Boris ZIHERL in Boris MAJER. Ob zaključku pa smo izvolili 17 - članski "Center marksističnih krožkov", katerega glavna naloga je, da pomaga posameznim krožkom v izbiri literature in jim pošilja tudi kvalitetne predavatelje.

Razprava je pokazala, da reden učni sistem ne daje v zadostni meri dijakom sposobnosti za samostojno teoretsko mišljenje. To naj bi zlasti dajali marksistični krožki. V njih naj bi se zbrali mladi ljudje, da bodo v njih proučevali in obravnavali (z marksističnih stališč) sodobno in preteklo družbeno prakso, da bodo s študiranjem klasikov marksizma razvijali sposobnost za samostojno teoretsko mišljenje in smisel za aktualne družbene probleme ter tako postali idejno zreli za prevzem dolžnosti, ki jim jih nalaga naša socialistična skupnost. Krožki so velikega pomena za oblikovanje svetovnega nazora mladih ljudi.

Marsikdo izmed nas je npr. postavljen pred težak problem, ko se je treba odločiti za lastno stališče o verskem ali kakšnem drugem vprašanju. Mnogo lažje se je odločiti, če poznaš marksistično filozofijo vsaj v grobih potezah, na katerih si z lastnim moralnim čutom zgradiš svoja napredna stališča in jih znaš pred drugimi tudi zagovarjati.

PLESNE VAJE

Letos so bile po dolgem času na gimnaziji spet organizirane plesne vaje. Organizacijski odbor se je znašel pred nekaterimi problemi, vsi pa so bili zadovoljivo rešeni. Plesne vaje so se začele precej pozno, za kar gre krivda tudi odboru. Le-ta je cel mesec po Ljubljani iskal plesno šolo in učitelja, našel pa ni ne enega ne drugega. Pri tem pa smo v Novem mestu imeli dobrega plesnega učitelja

Petra Zajca, ki je tudi prevzel vodenje tečaja.

Tečaj je redno obiskovalo okrog 50 dijakov, ki so se v slabih dveh mesecih naučili swinga, blues, dunajski in angleški valček, brogie -wrogle, cha-cha-cha in rumbo. Na vsakih vajah smo nekaj časa posvetili tudi bontonu.

Plesne vaje so kljub začetnim težavam lepo uspеле.

POROČILO ŠOLSKE SEKCIJE PRI ŠŠD

Šah je na našem zavodu zelo razširjen, vendar o njemu ni bilo v "Stezicah" še nič napisanega. Čutim se dolžnega, da na kratko predočim bralcem dejavnost šahistov v prvem polletju.

Že jeseni smo organizirali prvenstvo gimnazije za letošnje šolsko leto. Zmagal je Lado Mrvar iz 3. b z 11 točkami (100%) pred Francem Gazvoda (tudi 3. b 9,5 točkami, Egdijem Kubetom (2.a) - 8; Stanetom Šporarjem (1a) - 7, Rokom Gundetom (1. a) in Jožetom Spihalom (3.a) -6,5 in Mirkom Bergerjem (2.a) 6 točk. Sledili so še. Uhan (2.a), Auersperger (3.b), Trelec (1.d), Pirc (2.c) in Rauh (1.c).

Mrvar, Gazvoda, Skube in Picek so se zatem udeležili turnirja tretje kategornikov v Novem mestu. Tu je naprej presenetil Gazvoda, ki je odlično startal in je vse do polovice turnirja vodil, toda tedaj je zaradi turnirske neizkušenosti popustil in ob koncu obstal s 7 točkami na 3. mestu, ki si ga deli s Pickom.

Picek je po porazu v drugem kolu igral zanesljivo, toda precej neučinkovito. Mrvar je s svojo ostro in brezkomprimisno igro osvojil peto mesto s 6,5 točke. Tudi ta mesta so za naše mladince v članski konkurenci uspehi.

Bolj kot navadni se v našem zavodu igra brzošah. Izvedli smo tudi tekmovanje za prvaka gimnazije. Zmagal je Gazvoda (5) pred Skubetom (4,5), Splihalom (4), Burgarjem (3,5), Bergerjem, Šporarjem in Uhanom.

V brzošahu so se naši mladinci že lepo uveljavili v občinskem in okrajnem merilu (Mrvar, Picek).

V tem polletju nameravamo organizirati tudi srečanje z drugimi šolami.

